

SOSIALISMEN – utopi eller virkelighet?

Vedtak fra Rød Ungdoms 13. landsmøte

Sosialismen – utopi eller virkelighet?

RØD UNGDOM

Rød Ungdom har tidligere utgitt:

Hva vil Rød Ungdom, 1973

Til kamp for et sted å være, 1974

Våg å kjempe, våg å vinne, 1975

Hvorfor sosialisme?, 1979

Kan hende det gjelder å redde vår jord, 1980

Rød Ungdoms handlingsprogram, 1980

Et ledd i en global strategi, 1980

Sosialisme, et debattheft, 1980

Organisasjonshåndbok, med Rød Ungdoms vedtekter, 1981

Kort innføring i marxisme: Filosofi og historiesyn, 1981

Kort innføring i marxisme: Politisk økonomi, 1982

Zimbabwes vei til frigjøring, 1982

En innføring i marxisme, grunnsirkel, 1982

Sosialismen – utopi eller virkelighet?

Vedtak fra Rød Ungdoms 13. landsmøte

RØD UNGDOM 1983

Sosialisme, utopi eller virkelighet?

Vedtak fra Rød Ungdoms 13. landsmøte

Rød Ungdom 1983

Trykk: Themis forlag

Oslo 1983

INNHold

Sosialismen i dag	s. 8
Kapitalismen	s. 12
Den sosialistiske revolusjonen	s. 16
Sosialismen — overgangssamfunnet	s. 19
Sosialismen og byråkratiet	s. 26
Sosialismen og demokratiet	s. 29
Sosialismen og partiet	s. 36
Oppsummering	s. 40

FORORD

Rød Ungdom har i løpet av de siste årene gjennomført studier i grunnleggende marxisme. Et av formålene med disse studiene har vært å legge et politisk grunnlag for å løse problemene som er knytta til den sosialistiske strategien.

På bakgrunn av disse studiene har Rød Ungdom gjennomført en diskusjon om sosialismen. Vedtaket om sosialismen, som ble gjort på Rød Ungdoms 13. landsmøte, er en foreløpig oppsummering av denne diskusjonen.

Vi mener vi har kommet et stykke på vei i å klargjøre vår strategi, men det er fremdeles mange uløste spørsmål. Det finnes også uenigheter i Rød Ungdom knytta til vårt sosialismesyn. Derfor håper vi at dette vedtaket kan være et bidrag til den pågående sosialismedebatten i ml-bevegelsen.

*Rød Ungdoms sentralstyre,
juni 1983*

Sosialismen i dag

Sosialismen har vært arbeiderklassens framtidsvisjon i flere generasjoner. Etter den første sosialistiske revolusjonen i 1917 måtte sosialismen i Sovjet bygges under ekstremt vanskelige forhold. Sosialismens hovedstøtte, den russiske arbeiderklassen var liten, som følge av Russlands tilbakeleggenhet og den minsket ytterligere som følge av intervensjonskrigene. Sovjet ble industrialisert og ytte under den 2. verdenskrig et avgjørende bidrag til Hitler-Tysklands nederland. Men innad i Sovjet fikk byråkratiet en sterkere og sterkere stilling og utover på 50-tallet var det klart at sosialismens hadde gått tapt i Sovjet. En ny byråkrat-kapitalistisk herskerklasse hadde tatt makta på ruinene av verdens første arbeiderstat.

KOMMUNISMEN KOM I MISKREDITT

Etter hvert som 50-tall ble 60-tall hadde den kommunistiske bevegelsen og sosialismen mistet sin innflytelse, appell og massestøtte i arbeiderklassen i de fleste kapitalistiske landa. Sovjet som var arbeiderklassens store inspirasjonskilde i mellomkrigstida var forvandlet til et brutalt klassesdiktatur over arbeiderklassen innenlands og førte en storrussisk og imperialistisk ekspansjonspolitikk utenlands. Sosialdemokratiet hadde som målsetting å administrere den kapitalistiske staten i høyt utvikla industrialiserte land og utgjorde ikke noe alternativ til kapitalismen. Sosialismen og kommunismen var i miskreditt. Sovjets degenerering var, og er, den viktigste årsaken til det.

Allerede mens Stalin satt ved makten i Sovjet hadde de kinesiske kommunistene utvikla en kritikk av Sovjets politikk. Kineserne holdt fram teorien om at klassekampen fortsetter under sosialismen. De slo fast at det foregår en kamp mellom kapitalisme og kommunisme under overgangssamfunnet, og at klassekampen avgjør om samfunnet skulle utvikle seg mot kommunismen. Det var gjennom massemobilisering og politiske kampanjer det var mulig å hindre en byråkratisering. Ved slike midler var det mulig å bekjempe tendensene til at det utvikler seg et nytt borgerskap innad i staten og partiet. Kulturrevolusjonen ble oppfatta som et komprimert uttrykk for at sosialismen ikke nødvendigvis måtte ende i ny kapitalistisk undertrykking som i Sovjet.

KLASSEKAMPEN FORTSETTER UNDER SOSIALISMEN

Den kinesiske kritikken av Sovjet og kulturrevolusjonen ga derfor den kommunistiske bevegelsen et puff i ryggen, som gjorde at kommunismen kunne tre ut av den dvalen 50-åra hadde tvunget den inn i. Teorien om at klassekampen fortsetter under sosialismen og kulturrevolusjonen var helt avgjørende forutsetninger for at den kommunistiske bevegelsen, som Rød Ungdom er en del av, kunne bli dannet.

Derfor er det en ny situasjon som har oppstått etter at Kinas Kommunistiske Parti har fordømt kulturrevolusjonen, og alle kan se at det konkrete resultatet ble økonomisk stagnasjon. Noen har valgt å si at kulturrevolusjonen fortsatt er løsningen som kan forhindre at sosialismen degenererer, og fordømmer på det sterkeste KKP, men fortsetter for øvrig som om ingenting har skjedd. Andre går tilbake til de svarene den kommunistiske bevegelsen hadde før den kinesiske kritikken av Sovjet og kulturrevolusjonen. Rød Ungdom ønsker ikke å følge noen av disse retningene.

Rød Ungdoms syn er at den kommunistiske bevegelsen før den sosialistiske revolusjonen i 1917 ikke hadde noen utvikla teori om overgangssamfunnet mellom kapitalisme og kommunisme. Den sovjetiske partiledelsens svar på de konkrete problemene ble derfor opphøyd til selve teorien om sosialismen. Disse svarene var tildels mangelfulle og tildels feilaktige. Kinesernes påbegynte kritikk av Sovjet før kulturrevolusjonen har gitt viktige bidrag til marxismen. Sentralt står teorien om at klassekampen fortsetter under sosialismen. Kulturrevolusjonen ga den kommunistiske bevegelsen

Mao Zedong

viktige erfaringer i kampen mot byråkratiseringa av staten og partiet. Den tok i sitt utgangspunkt sikte på å løse problemet med at byråkratiet etablerer seg som ny herskende klasse. Vi kan imidlertid slå fast at flere sentrale målsettinger ikke ble nådd gjennom kulturrevolusjonen. En politisk kampanje kan ikke alene løse det omfattende problemet med å bringe samfunnet fra kapitalisme til kommunisme.

PROBLEMENE KNYTTA TIL SOSIALISMEN ER IKKE TILFREDSSTILLENDE LØST

Så lenge den kommunistiske bevegelsen ikke tilfredsstillende har løst problemene knytta til overgangssamfunnet, må dette arbeidet prioriteres høyt. Å utvikle teorien om overgangssamfunnet er en helt avgjørende forutsetning for å styrke den kommunistiske bevegelsen og Rød Ungdom. Den aksellerende krisa i kapitalismen skjerper kravet om å utvikle teorien om sosialismen. I krisetider vil kapitalismens bankerott bli tydelig for større og større deler av det arbeidende folket. Men hvis ikke den kommunistiske bevegelsen greier å samle dem som har kommet i bevegelse i kampen for et sosialistiske samfunn, kan de mobiliseres for fascisme og reaksjon.

Det er nødvendig å øke vår forståelse av den marxistiske teorien, den nåværende utviklinga av kapitalismen, studere erfaringene fra sosialistiske land, knytte marxismen til utviklinga i Norge og Vest-Europa og gjennom en teoretisk og ideologisk opprydding gjøre sosialismen til et slagkraftig alternativ for den norske arbeiderklassen. Det er viktig at den kommunistiske bevegelsen gjør det helt klart at samfunnssystemet i Øst-Europa ikke er noe slikt alternativ. Arbeiderklassen og folket i disse landa er fratatt all innflytelse over samfunnsutviklinga, og utsatt for brutal klasseundertrykking av en herskende klasse i ledelse for parti og stat. En klar teoretisk og konkret påvisning av at de østeuropeiske landa ikke er sosialistiske, men byråkrat-kapitalistiske, er også viktig for at den vesteuropeiske arbeiderklassen igjen skal sette den sosialistiske revolusjonen på sine faner.

Kapitalismen

Eiendomsbesittere, forsidebilde for ukebladet *Die Pleite*, 1920, George Grosz

Den kapitalistiske produksjonsmåten er produksjon for profitt, gjennom utbytting av lønnsarbeidere. Således går den viktigste klassemotsigelsen under kapitalismen mellom borgerskapet og proletariatet. Borgerskapet er det herskende mindretallet som eier produksjonsmidlene. Proletariatet er det undertrykte flertallet som er eiendomsløse og må selge arbeidskrafta si for å overleve.

PRODUKSJONEN ER DIREKTE PRIVAT OG INDIREKTE SAMFUNNSMESSIG

Den kapitalistiske økonomien er en vareøkonomi. Denne vareøkonomien består av millionvis av uavhengige vareprodusenter, kapitalister. Drivkrafta til disse uavhengige produsentene er ikke samfunnets behov, men salg på et marked og profitt for seg sjøl. Hva som skal produseres, og til hvilken kvalitet, blir avgjort av den enkelte vareprodusent, på grunnlag av om de oppnår fortjeneste eller ikke. Derfor sier vi at produksjoenn er direkte privat.

Under vareøkonomien finnes det ingen overordna samfunnsmessig instans som bestemmer hvordan totalarbeidet skal fordeles for å sikre at samfunnets behov for mat, klær, bolig og andre produkter dekkes. Vareøkonomien produserer for hele samfunnet. Men under kapitalismen undersøker man ikke samfunnets behov og prouserer og fordeler varene utifra dette. Det skjer via markedet. Derfor sier vi at produksjonen er indirekte samfunnsmessig.

KLASSEKAMPEN OG UTBYTTINGA

Klassekampen er en kamp om å opprettholde utbyttinga for borgerskapets del, og å fjerne den for arbeiderklassens del. Denne kampen driver utviklinga av kapitalismen framover.

Under kapitalismen er arbeidskrafta blitt en vare: Kapitalisten kjøper arbeidskraft og arbeideren selger arbeidskrafta si. Under kapitalismen har arbeiderne ikke eiendomsrett til produksjonsmidlene, de er derfor «frie» til å selge arbeidskrafta si for å overleve. Det «ser ut» som arbeideren får lønn for hele den tida han jobber for kapitalismen, at han virkelig får betalt for arbeidet han utfører. Men det er ikke slik i virkeligheten: Arbeideren går på jobb. Han framstiller et produkt for kapitalisten. Kapitalistene selger produktet på markedet. Noe av pengene som kapitalisten får inn ved salget, brukes til lønnsutbetaling og kapitalslit, men resten beholder han sjøl. Men siden det er arbeideren som har framstilt varen, betyr det at arbeideren kun har fått en del av arbeidet sitt betalt. Vi sier at utbyttinga er skjult.

Denne skjulte utbyttinga legger grunnlaget for at det «naturlig» vokser

fram sosialdemokratiske partier og reformistiske linjer i arbeiderbevegelsen.

Den borgerlige staten har som formål å opprettholde borgerskapets klasseherredømme, den private eiendomsretten. Samtidig framtrer staten som en tilsynelatende nøytral instans, hvis oppgave skal være å administrere hele samfunnet. Derfor kan staten appellere til folkets samfunnsfølelse for å sikre borgerskapets private interesser. «VI er alle i samme båt», «VI må stramme inn livreima», er velkjente formaninger fra borgerskapet.

KAPITALISMEN ER INTERNASJONAL

Kapitalismen er et verdensomspennende system som har skapt noen få rike land som lever på utplyndring av det store flertallet av jordas befolkning. Konkurransen har skapt større og større selskaper, hvor makta er konsentrert på færre hender, og som kontrollerer stadig større deler av verden.

KAPITALISMENS KRISER

Kapitalismens innebygde motsigelser kaster den lovmessig ut i kriser. Kapitalismens mål er profitt, derfor er det i dens interesse å senke kostnadene mest mulig. Spesielt gjennom lavere lønninger og automatisering av produksjonen. Følgene av dette er at kapitalismen dreper sitt eget kjøpedyktige marked, og at varene derfor hoper seg opp på lagre. Slik framtrer krisa på overflata, som en overproduksjonskrise.

Krisa har en mer grunnleggende årsak. Kapitalismen er produksjon for profitt gjennom utbytting av lønnsarbeidere. Men, i det kapitalistiske systemet er konkurransen åpen. Det fører til at kapitalistene hele tida blir tvunget til å produsere billigere, noe som betyr en fornying av produksjonen hele tida.

Automatiseringa av produksjonen tvinger den levende arbeidskrafta ut til fordel for maskinene. Men, den levende arbeidskrafta er den eneste kilden til merverdi og profitt. Derfor er årsaken til krisa, djupest sett, at kapitalismen ikke produserer nok profitt.

Kapitalismen bøter på dette gjennom et gedigent frontalangrep på det arbeidende folket. utbyttinga øker, lønnsarbeiderne blir tvunget til å forsake velstanden for å sikre profitten.

KAPITALISMEN I DAG

I dag (1983), er det 32 mill arbeidsløse i OECD-området, mens det er anslagsvis 500 mill. arbeidsløse i u-landa. Landa i den tredje verden synker gradvis ned i fortapelsen gjennom bunnløs gjeld til store internasjonale banker og selskaper. Bare Mexico har en gjeld som tilsvarer det dobbelte

av Norges brutto nasjonalprodukt ('83). Hvis et av disse forgjelda landa erklærer seg ute av stand til å betale gjelda si, kan hele det internasjonale valutasystemet ryke.

Kapitalismen representerer historisk sett en stor framgang for menneskeheten i forhold til føydalismen. I dag representerer kapitalismen ikke noe progressivt, kapitalismen betyr enorm ødeleggelse av natur og ressurser, den betyr imperialistiske røverkriger, den betyr massedød og sult for store deler av verden og den betyr at mange land og nasjoner holdes nede i kunstig underutvikling og bunnløs nød.

Sentraliseringa av kapitalen på færre hender, gjør at konsekvensene av krisa blir mer omfattende. I siste instans vil det bli en kamp på internasjonalt nivå, en kamp mellom stater. Den eneste sannsynlige «løsninga» for kapitalismen, synes å være en storstilt ødelegging av verdier, en ny verdenskrig.

Motsigelsen mellom produksjonens samfunnsmessige og private karakter fører kapitalismen inn i gjentatte ødeleggende kriser. Bare ved at arbeiderklassen opphever utbyttinga gjennom den sosialistiske revolusjonen kan disse motsigelsene løses.

Frans Masereel, Mr. X of the United States. 1926.

Den sosialistiske revolusjonen

Revolt, 1899, Käthe Kollwitz

Vi må slå fast at tanken om en sosialistisk revolusjon i dag har liten oppslutning i det norske folket. Dette har sammenheng med de åpenbare problemene den kommunistiske bevegelsen har slitt med — problemer vi har drøfta i første kapittel — og det faktum at kapitalismen i Norge har gjen-

nomlevd flere tiår med økonomisk vekst, og at folket har fått betydelig bedre materielle levekår.

DEN «KRISEFRIE KAPITALISMEN» HAR SPILT FALLITT

I dag er imidlertid kapitalismen på verdensbasis inne i sin dypeste krise siden 30-åra og ingen tør lenger snakke om «den krisefrie kapitalismen», slik sosialdemokratene i Vesten gjorde i 60-åra. Og nå, som etter krakket på New York-børsen i 1929, er det arbeiderklassen som får betale krisa. Det er arbeidsfolk som blir arbeidsløse, og det er også dem som blir tvunget til å senke kravene til de materielle levekårene. Det er enda ikke snakk om utarming av arbeiderklassen i Vesten på samme måte som tilfellet var mellom de to verdenskrigene, men utviklingstendensen forteller med all mulig tydelighet at de grunnleggende maktforholda ikke er endra de siste 50 åra.

SAMFUNNSOMVELTNING BLIR EN SELVFØLGE

Vi er av den oppfatning at vi til nå bare har sett begynnelsen på den store krisa kapitalismen kommer til å vikle seg inn i. Massearbeidsløsheten vil nå nye høyder, det generelle lønnsnivået vil bli utsatt for stadig sterkere press, og gapet mellom den lille, herskende økonomiske makteliten og de breie lag av folket vil bli mer og mer åpenbar. Kort sagt så vil klassekampen bli hardere, stadig mere åpen, og utvikle seg i retning av et endelig oppgjør der selve utbyttersamfunnets eksistens blir satt på dagsorden. Arbeiderklassen vil ikke finne seg i å bruke friske hender og hode til å stemple på arbeidskontorene eller fylle ut trygdeskjemaer, og borgerskapet vil få stadig større problemer med å holde styringa. Sånn vil det som i dag krever aktiv standpunkttagen og politiske studier utvikle seg til å bli en selvfølgelighet for størstedelen av folket. Spørsmålet blir ikke om den enkelte støtter en samfunnsomveltning eller ikke, men på hvilken side man står.

Dette endelige oppgjøret kan ikke være noe annet enn den sosialistiske revolusjonen, og Rød Ungdom støtter derfor arbeidet for dette målet allerede i dag. Målet vårt er å frata kapitalistene styringsretten for å plassere makta der den hører hjemme; — i hendene på det store folkeflertallet.

Vi regner det som en selvfølge at borgerskapet vil møte revolusjonen med militær motstand. Derfor går vi inn for å væpne folket når tida er moden for det.

DET FINNES INGEN «FREDELIG VEI»

Vi avviser at det finnes en parlamentarisk, eller såkalt «fredelig» vei til sosialismen. All historisk erfaring viser at denne strategien fører til nederlag for arbeiderklassen, og dessuten at den er langt annet enn fredelig. Den «fredelige» veien er ensbetydende med blodbad — et slag der de revolusjo-

nære blir stående forsvarsløse mot kapitalistenes voldsapparat. Chile og Polen er to moderne eksempler på denne teoriens gyldighet, mens kampen om Alta/Kautokeino-vassdraget er et illustrerende eksempel fra nyere norsk historie. Store politistyrker ble satt inn i kampen mot fredelige naturvernere. Finnes det på denne bakgrunnen noen grunn til å tro at en revolusjonær oppstand ikke vil bli møtt med makt fra den herskende klassen? Vi har såvisst satt oss mål som for borgerskapet vil ha langt mer ødeleggende konsekvenser enn det elveredderne hadde!

Når vi går inn for folkevæpning som en forberedelse til revolusjonen, gjør vi det altså ikke fordi vi ønsker blodsutgyldelse. Tvert imot, — folkevæpning er den sikreste garantien mot at de demokratiske kreftene skal bli et lettvinnt offer for kontrarevolusjonær terror. Væpning av arbeiderklassen og folket reduserer derfor faren for at Norge skal få sitt «stadion i Santiago» der et forsvarsløst folk overlates til sine bødler.

Den viktigste årsaken til at vi går inn for væpna revolusjon, er imidlertid at det er den eneste veien som kan føre til seier. Vi vil ikke ta ansvaret for å lede arbeiderklassen inn i et endelig oppgjør om makta uten at vi har en fair sjans til å vinne. Denne kampen avgjøres til slutt ikke av argumenter og stemmesedler, men av politisk og militær makt.

SOSIALISMENS STARTFASE

Rød Ungdom mener det i dag er umulig å forutsi hvordan Norge vil se ut under og umiddelbart etter revolusjonen. Den sosialistiske epoken i Norge kan få sin start som følge av en folkekrig mot en okkupantmakt eller revolusjonen kan komme etter «tradisjonell» borgerkrig mellom arbeiderklassen og borgerskapet.

Det vil også opplagt ha stor betydning om sosialismen i Norge får sin start midt i et «av av kapitalisme», eller om den sosialistiske revolusjonen først seirer etter at det store flertallet av land i den industrielt utvikla verden er blitt arbeiderstater. Ikke minst vil de materielle vilkårene ha stor betydning for hvordan sosialismens første periode vil se ut. Vil sosialismen bli bygd i et Norge der eksempelvis datateknologien er inntakt, eller vil den industrielle utviklinga som følge av krig eller uroligheter være satt tiår tilbake? På denne bakgrunn finner vi det umulig å lage et kart der vi tegner og forteller; slik vil sosialismen i Norge være. Vi synes likevel det er nødvendig å slå fast en del prinsipper, og ikke minst beskrive det vi mener er den sosialistiske epokens oppgaver.

Sosialismen – overgangssamfunnet

Plakat for en sosialistisk avis, 1900, Alexandre Théophile Steinlen

SOSIALISMENS HISTORISKE PLESS

Kommunismen er Rød Ungdoms endelige mål og representerer arbeiderklassens drøm om et bedre samfunn.

Kommunismen vil være et samfunn med en høyt utvikla arbeidsdeling,

men der det ikke vil være privilegier knyttet til noen oppgave i samfunnet. Derfor er kommunismen et klasseløst samfunn.

Kapitalismen er et samfunn som beherskes av en produksjon innretta på merverdi — profitt for et lite mindretall. Under kommunismen vil menneskene styre produksjonen kollektivt gjennom en plan ut fra hva de har behov for.

Kommunismen er et overflodssamfunn i den forstand at alle mennesker på jorda er sikra materielt, har utdanning og deltar i kulturell og politisk virksomhet. Fra en hver etter evne til en hver etter behov kan bare realiseres ved hjelp av høyt utvikla vitenskap og teknologi.

Kommunismen er bare mulig i verdensmålestokk.

I motsetning til tidligere tiders kommunister, også Marx og Engels, tror ikke Rød Ungdom denne overgangen vil skje raskt. Overgangen fra kapitalisme til kommunisme kommer til å bli en av de største utviklinger i menneskehetens historie. En så voldsom omforming av samfunnet vil ta lang tid — flere generasjoner.

Sosialismen vil danne denne overgangen, — vi kaller den derfor for et overgangssamfunn.

Under sosialismen vil det derfor stadig være en kamp mellom å utvikle samfunnet mot kommunismen eller vende tilbake til kapitalismen.

HVORDAN BEGYNNER OVERGANGEN?

Sosialismen kan løse kapitalismens motsigelser ved at arbeiderklassen tar makta og tar fatt på å samordne menneskenes sosiale liv. Dette gjør de ved å begynne å løse motsigelsen som ligger i produksjonens samfunnsmessige karakter og den private tilegnelsen. Motsigelsene mellom kollektivets og enkeltgruppenes interesser må løses.

Det viktigste for arbeiderklassen blir å skaffe seg kontrollen over økonomien. I første omgang gjøres dette ved å anerkjenne at produksjonen er samfunnsmessig og derfor oppløse den private styringa av den ved å overføre produksjonsmidlene fra privateie til samfunnseie.

Juridisk betyr det å oppheve den private eiendomsrett og la Staten overta eiendomsretten på samfunnets vegne. Dernest må produksjonen settes i gang og styres ut fra samfunnets behov.

SENTRALISERING ER EN ØKONOMISK NØDVENDIGHET

Kapitalismen har utvikla en høyt integrert økonomi ved å utvikle produktivkreftene og arbeidsdelinga. Historisk har kontrollen og styringa over produksjonen blitt mer og mer sentralisert. Sosialismen overtar økonomien i den tilstand kapitalismen overlater den. Når arbeiderklassen skal samordne denne økonomien, overvinne den private styringa, finnes det ikke

noen annen vei enn sentralisering under staten.

Videre er det sosialismens oppgave å utvikle og revolusjonere produktivkreftene for å forberede det materielle grunnlaget for kommunismen. En videre utvikling av de moderne produktivkreftene vil for sosialismen stille stadig høyere krav til sentralisering og planmessig styring.

En sammenhengende økonomi som omfatter hele landet kan ikke ha kommunen som høyeste organ og administreres derfra, slik enkelte sosialister hevder.

SENTRALISERING ER EN POLITISK NØDVENDIGHET

Sosialismen er et demokrati i den forstand at folket styrer samfunnsutviklingen. Dette kan arbeiderklassen bare sikre seg gjennom å ha politisk kontroll over de organer som skal administrere økonomien slik at dette gjøres i folkets interesse. Her skiller den sosialistiske revolusjonen seg fra den borgerlige.

Borgerskapet hadde allerede forut for sine revolusjoner kontroll over deler av økonomien gjennom den private eiendomsrett til produksjonsmidlene. Deres revolusjon tok derfor sikte på å konsolidere denne private kontroll og skape et fritt marked. Arbeiderklassen får ikke makta over økonomien før de tar makta over staten gjennom den sosialistiske revolusjon.

Rød Ungdom er ikke blind for de store problemene det er med å få folket til å styre, men vi vil avvise at dette kan skje på noen annen måte enn gjennom sentralisert politisk makt. Den eneste måten arbeiderklassen kan ha makta på er gjennom representanter. Demokratisk sentralisme er derfor prinsippet for styringa av sosialismen.

PLANØKONOMIEN

Planøkonomien står sentral i utforminga av et hvert sosialistisk samfunn. Det er den konkrete måte å administrere økonomien som en helhet under folkets kontroll.

Det er den konkrete måten å oppheve markedets regulering av økonomien gjennom verdien og verdiloven og erstatte den med menneskets beviste dirigering av bruksverdien (produktene) dit de trengs. Opprettelsen av en planøkonomi er altså arbeiderklassens svar på kapitalismens utvikling av produktivkreftene. Arbeiderklassen viser sitt samfunnsansvar ved å gripe makta og samordne produksjonen ut fra folks behov når kapitalismen ikke lenger kan fungere. På det vis fører de historia videre.

VEIEN FRAM ER VANSKELIG

Å utvikle en slik planøkonomi vil være svært vanskelig og kreve løsning av

mange oppgaver. Vi vil her ta opp noen problemer og gi vårt syn. Mange problemer er ennå teoretisk uløst og mange vil fortsette å være det til de er løst i praksis under sosialismen.

PRIVATE ELLER KOLLEKTIVE LØSNINGER

Fra kapitalismen er menneskene vant med å sette sine egne private interesser foran kollektivet i kampen for å overleve sjøl. Dette vil være en konstant kilde til å undergrave en planøkonomi. Å utvikle menneskenes tenking og handling fra privat til kollektiv er sosialismens store utfordring.

Arbeiderklassen vil være den samfunnsgruppa som i størst grad står for kollektive løsninger fram for det individuelle og det vil være deres representanter som gjennom staten er bærere av de felles interessene.

Å utvikle den kollektive forståelsen vil i første rekke være et spørsmål om politisk kamp der kommunistpartiet må gå i spissen for å vinne oppslutning for sin linje.

Erfaringene fra tidligere sosialistiske land viser at når denne kampen oppgis så stivner sosialismen og sannsynligheten for at planene skal begynne å avspeile byråkratens og et spirende borgerskaps interesser øker.

PLAN — MARKED

Vi slår fast at sosialismen betyr styring gjennom plan. Rød Ungdom mener dette ikke utelukker eksistensen av et marked. Markedet som distribusjonsledd for produkter har eksistert i årtusener, men først med kapitalismen fikk det rollen som regulator av menneskenes produksjon.

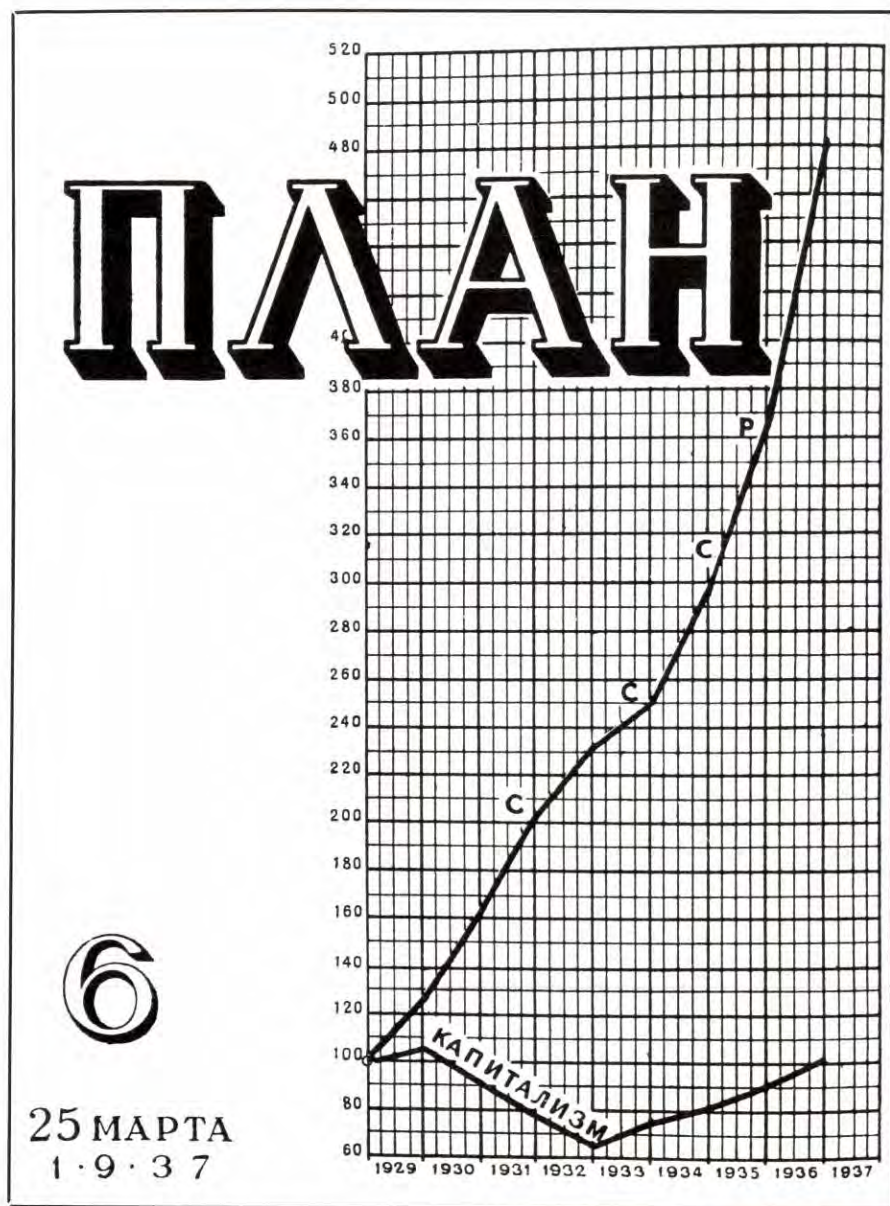
Markedet er under kapitalismen ikke bare distributør av produkter, men organiserer og fordeler også det samfunnsmessige arbeidet gjennom verdien og verdiloven. Planen vil, særlig i et land som Norge dominere hovedstrømmen av produkter i økonomien og regulere fordelingen av arbeidet ut fra folks behov.

Fordi produktene ikke bare kan fordeles fritt etter behov, men pga. knappheten må fordeles etter den individuelle arbeidsinnsats til samfunnsmedlemmene, så vil det også eksistere en verdi. Her ligger muligheten for pressgrupper til å tilrane seg merverdi. Dessuten vil sosialismen i Norge ha et marked fordi ikke alle produksjonsmidler er sosialisert.

LOKAL — SENTRAL

Fordi forskjellige grupper i folket kan ha motstridende interesser, og ikke umiddelbart vil samordne sine interesser med flertallet i befolkninga, kan det oppstå store motsigelser og problemer i økonomien.

Ettersom arbeiderklassen må herske gjennom sine representanter vil det eksistere en formell mulighet for at disse representanter gjennomfører en

Omslaget til det sovjetiske tidsskriftet «Plan». Den øverste kurven viser produksjonen i Sovjet. Den nederste viser produksjonen i den kapitalistiske verden.

samordning og plan i økonomien mot store deler av folkets ønske ved hjelp av tvang. Tvangskollektiveringa i Sovjet viser at denne muligheten ikke bare er formell, men kan bli svært reell.

Rød Ungdom vil slå fast at en slik metode er en katastrofe for sosialismen. Den kortvarige fordel av å få en plan gjennomført oppveies ikke av det tap sosialismen lider i politisk oppslutning. Arbeiderklassens representanter kan ikke anvende tvang mot flertallet. Et folk kan ikke tvinges til å styre seg sjøl.

AKKUMULASJON — FORBRUK

Erfaringene fra sosialistiske land viser at en viktig motsigelse i økonomien har vært mellom akkumulasjon og forbruk. Stor vektlegging av tungindustrien og lange køer foran matbutikkene har illustrert det. Hvor stort det umiddelbare behovet for akkumulasjon blir i et sosialistisk Norge er umulig å si når vi ikke veit hvordan tilstanden i landet er etter revolusjonen.

Rød Ungdom trekker den konklusjonen av tidligere erfaringer at det kan være bedre å gå langsomt fram, bedre forbruket og oppnå stor oppslutning om politikken, enn å søke å tvinge i gjennom det «nødvendige» tempo på kollektivets vegne.

UTVIKLING AV PRODUKTIVKREFTENE

Utvikling av teknologien og menneskets evne til å produsere er nødvendig for å utvikle sosialismen til kommunisme. Det er en forutsetning for å bli kvit knapphetsøkonomien og garantere materiell velstand med et minimum av samfunnsmessig innsats.

Kortere arbeidstid vil bety større mulighet for utdanning og politisk og kulturell aktivitet for det arbeidende folk. Det er nødvendig hvis arbeiderklassen vil utvikle seg fra bare å være produsenter til virkelige samfunnsborgere og ta aktivt del i styret sjøl. Å løse motsigelsene mellom håndens og åndens arbeid består i å øke befolkningas kulturelle nivå. Dette kan bare skje på basis av materiell velstand.

De sosialistiske land verden har sett til nå har hatt store problemer med å mestre utvikling av produktivkreftene, særlig høyteknologi. Økonomiske stimuli (bonuser, akkorder o.l.) har vist seg å være effektive midler til å få opp folks innsatsvilje. Samtidig vil dette uvergelig utvikle individuelle holdninger og står i motsetning til å utvikle kollektiv forståelse.

Rød Ungdom regner med at det vil bli nødvendig med materielle stimuli under sosialismen i Norge, så denne motsigelse må sosialismen leve med.

NORGE ER EN DEL AV VERDENSØKONOMIEN

Hittil har vi behandlet spørsmål om styring og planøkonomi som om Nor-

ge var et lukket land og at arbeiderklassen når den tar makta fritt kan legge opp produksjonen etter samfunnets behov uavhengig av andre land. Da er det viktig å huske på at det arbeiderklassen vil overta i Norge etter en revolusjon bare er en liten flik av verdenskapitalismens samfunnsmessige produksjon.

Dersom ikke Norge kan samordne sin økonomi med andre sosialistiske land, men må handle på et kapitalistiske marked vil dette legge store begrensninger på en planøkonomi i Norge. Planens målsetting vil bli en avveining mellom folkets behov og det økonomisk mulige. Her ligger en kilde til store motsigelser under sosialismen.

SOSIALISMEN — OVERGANGSSAMFUNNET

Sosialismen må altså løse mange store oppgaver. Den skal løse motsigelsen mellom det samfunnsmessige og det private i menneskenes produksjon og i samfunnsliv for øvrig.

Det vil være motsigelser mellom enkeltindividet og kollektivet. Folk vil ha personlig erfaringsgrunnlag ut fra geografisk bosetning, utdanning, evner o.l.

Det er ikke et mål for kommunismen at alle skal bli like. Det nye samfunnet skal gi menneskene muligheter til utvikling, frigjøring av krefter og ressurser. Dette vil også føre til motsigelser som en hele tida må jobbe for å løse.

For å klare dette må sosialismen både utvikle samfunnets produktivkrefter slik at den materielle velstand kan sikers for alle med et minimum av sosial innsats, og utdanne nye kommunistiske mennesker. Å utdanne nye kommunistiske mennesker betyr ikke sovjetledernes praksis med å indoktrinere folk i leirer, men at mennesket sjøl omdanner sin tekning gjennom utdanning og ideologisk og sosial strid. I stabile perioder under sosialismen vil nettopp kampen mellom kommunismen og kapitalismen i hovedsak bestå i ideologisk og politisk kamp. Kommunistpartiet må med arbeiderklassens støtte gå aktivt i spissen for å utbre den kollektive innstillinga og sosiale tangeang.

Sosialismen og byråkratiet

Kapital og arbeid. Satirisk bilde av Walter Crane.

Lenin forestilte seg i «Staten og revolusjonen» at arbeiderklassen direkte skulle gripe statsmakta etter den sosialistiske revolusjonen. Erfaringene fra sosialistiske land viser at dette ikke er mulig.

UNDERKUINGA UNDER ARBEIDSDELINGA

Friedrich Engels påviste at oppdelinga av samfunnet i en herskende og en undertrykt klasse var den nødvendige følgen av tidligere tiders lite utvikla produksjon. Så lenge det samfunnsmessige fellesarbeidet ikke kastet av seg stort mer enn det som skulle til for å opprettholde folkets eksistens, så lenge det store flertallet av samfunnets medlemmer var opptatt med arbeidet, måtte dette samfunnet spalte seg opp i klasser.

Ved siden av det store flertallet som sleit i produksjonen, oppstod en annen klasse som var befridd fra produktivt arbeid. Disse utførte samfunnets fellesanliggender, som arbeidsledelse, statens forretninger, justis, viten-skap, kunst etc.

Den mangelfullt utvikla produksjonen er altså årsaken til at arbeidsoppgavene har blitt spaltet i intellektuelt og manuelt arbeid. Det er arbeidsdelinga som ligger til grunn for klassesdelinga.

SAMFUNNETS PRODUKSJON MÅ UTVIKLES

Avskaffelsen av underkuinga under arbeidsdelinga, forutsetter en kraftig utvikling av produktivkraftene. Så lenge arbeiderklassen må jobbe 8 timer om dagen for å skape de nødvendige samfunnsmessige verdiene, kan ikke alle samfunnsmedlemmene delta i styringa av samfunnet. Det arbeidende folkets kunnskapsnivå må heves parallelt med en kraftig utvikling av produktivkraftene.

Etter hvert som kapitalismen mot slutten av det 20. århundre har utvikla produktivkraftene i enorm målestokk, ser vi at et samfunn befridd for underkuinga under arbeidsdelinga er mulig. Med en arbeidsproduktivitet så høy at bare en brøkdel av menneskenes samlede tid kreves for produksjon av livsnødvendigheter, finnes det snart ingen økonomiske hindringer for at et kunnskapsrikt folk kan styre sitt eget samfunn uten innblanding av profesjonelle byråkrater.

BYRÅKRATIET KAN GJENOPPRETTE KAPITALISMEN

Arbeiderklassen bruker den sentrale statsmakta til å sikre en samfunnsmessig og helhetlig styring av produksjonen. Men slik erfaringene fra Sovjet viser kan det vokse fram et privilegert sjikt blant dem som er satt til å styre den sosialistiske staten. Det sentrale maktapparatet kan være en rugeplass for et nytt borgerskap. På bakgrunn av de historiske erfaringene fra sosialistiske land mener Rød Ungdom at den største faren for at sosialismen går

tapt, ligger i at det utskilles et privilegert sjikt fra byråkratiet. Disse gjenoppretter den private styringa og utbyttinga og konstituerer seg som herskende klasse.

Den sosialistiske økonomien arver arbeidsdelinga og knappheten på produkter fra det gamle samfunnet. Den sosialistiske overgangsøkonomien må i lang tid gjøre bruk av et marked, og bruksverdier vil fordeles som varer til en pris. Så lenge marked, vare og verdi forekommer, vil det være en mulighet for at byråkratiet kan snu utviklinga tilbake. Statsplanen kan bli et redskap for å tilrane seg merverdi, og kapitalistiske produksjonsforhold vil gjenoppstå. Dette betyr at kampene om utviklinga av økonomien vil være en avgjørende del av klassekampen under sosialismen.

MOT PRIVILEGIER OG FOR POLITISK MOBILISERING

Forståelsen av at det kan utvikle seg et nytt borgerskap innenfor staten og partiet er et av de viktigste bidraga til marxismen i det 20. århundre. Tidligere var oppmerksomheten vendt mot faren for at det gamle borgerskapet kunne gjøre kontrarevolusjon, faren for imperialistisk intervensjon og muligheten for at det kunne vokse fram et nytt borgerskap fra den enkle vareproduksjonen.

Grunnlaget for å hindre at det utvikler seg et nytt borgerskap i det sentrale maktapparatet er at arbeiderklassen og det kommunistiske partiet er på vakt mot denne faren. Arbeiderklassen må gå skarpt imot unødvendige privilegier. Statstjenestemenn som skaffer seg privilegier og fordeler ulovlig må raskt fjernes fra sine stillinger. Arbeiderklassen må ha det som målsetting at statstjenestemenn skal ha vanlig arbeiderlønn.

Men til syvende og sist er det klassekampen og den politiske kampen i samfunnet som kan sikre at byråkratiet ikke utvikler seg til et nytt borgerskap. Arbeiderklassens bevissthetsnivå må heves og klassen må kjempe for å få innsikt i de sentralt fatta beslutningene. Det arbeidende folkets forståelse for helhetens behov er det som kan hindre at det sentrale statsapparatet løsriver seg fra sitt grunnlag. Privat og individuell tenking må bekjempes og helhetlig samfunnsmessig forståelse må utvikles. Etter hvert som folket i større og større utstrekning tar del i statsstyringa, vil behovet for et eget privilegert byråkrati forsvinne.

Sosialismen og demokratiet

*Lenge leve Pariserkommunen
Kollektivplakat av studenter ved Brera*

STATEN SOM REDSKAP FOR DEN HERSKENDE KLASSEN

Arbeiderklassens statsmakt, proletariatets demokratiske diktatur, vil være et undertrykkelsesapparat. Staten er en maskin til å opprettholde en klasses herredømme over en annen, og kjernen i statsapparatet er voldsapparatet. Men under sosialismen vil dette være flertallets maktapparat, ikke mindretallets som under kapitalismen.

Staten er et klassekampredskap i arbeiderklassens hender. Den skal sikre at produksjonsmidla forblir i samfunnsseie under arbeiderklassens kontroll. Det vil derfor ikke være noen «lik konkurranse» mellom klassene. Arbeiderklassen vil åpent erklære at staten er et redskap i deres hender for å omforme hele samfunnet, og dermed bane veien for hele menneskehetens frigjøring.

I en åpen klassekampssituasjon, der spørsmålet er fortsatt revolusjon eller kontrarevolusjon, vil arbeiderklassen ta alle midler i bruk for å opprettholde de sosialistiske produksjonsforholda.

HVA ER DEMOKRATI?

Demokrati kommer av gresk og betyr folkestyre. Men under kapitalismen bruker borgerskapet begrepet demokrati om en forfatningsform som innrømmer alle samfunnsborgere formelt sett like rettigheter i forhold til staten, forskjellige demokratiske fri- og rettigheter, alminnelig stemmerett og parlamentarisme. Men under kapitalismen er borgerskapet den herskende klassen, og dens klasseherredømme hviler på utbytting av arbeiderklassen. Den likheten som det borgerlige demokratiet forutsetter eksisterer ikke. Rød Ungdom tar avstand fra å bruke begrepet demokrati om denne forfatningsformen. Folket styrer ikke under kapitalismen.

DET BORGERLIGE DEMOKRATIET

Det borgerlige demokratiet gir flertallet inntrykk av at det har politisk innflytelse, samtidig som kapitalforholdet og utbyttinga sikrer at det ikke har det. Akkurat som det «ser ut» som om arbeiderklassen får den fulle prisen for arbeidskrafta, «ser det ut» som arbeiderklassen har den politiska makta via stemmeseddelen. Det borgerlige demokratiet er den første statsformen som formelt sett har gitt alle samfunnsmedlemmer like rettigheter. Dette forholdet uttrykker motsigelsen mellom privateiendommen og den samfunnsmessige produksjonen under kapitalismen. Akkurat som den samfunnsmessige produksjonen står i motsetning til privateiendommen, står det borgerlige demokratiets tilsynelatende funksjon som en form for flertallets styring, i motsetning til mindretallets reelle makt. Så til tross for at arbeiderklassen har stått i spissen for å kjempe gjennom de demokratiske fri- og rettighetene som er en viktig del av det borgerlige demokratiet (og

vil forsvare dem når de blir truet) er det borgerlige demokratiet en ideell overbygning for borgerskapet.

PROLETARIATETS DIKTATUR

Proletariatets diktatur har vært et stridsspørsmål i debatten om sosialismen. Vi mener det er nødvendig å holde fast ved begrepet. Realiseringa av proletariatets diktatur innebærer at menneskesamfunnet for første gang slår fast at demokratiet skal gjelde for flertallet av folket. Felles for alle demokratier opp gjennom historia er at de har vært klassesdiktaturer der demokratiet har vært en eksklusiv rett for et mindretall. Sann var det i det greske samfunnet, og sann er det i det borgerligdemokratiske Norge anno 1983. Proletariatets diktatur vil snu dette på hodet, og for første gang gjøre staten til et redskap i hendene på flertallet. Proletariatets diktatur er derfor den høyeste form for demokrati det er mulig å oppnå så lenge samfunnet er delt i klasser.

DEMOKRATI UNDER SOSIALISMEN

Rød Ungdom vil derfor slå fast at det ikke er virkelige demokrati, i betydninga folkestyre, under kapitalismen. Borgerskapet har den økonomiske og politiske makta i samfunnet. Staten er et redskap i borgerskapets hender for å undertrykke arbeiderklassen og opprettholde kapitalismen. Men når arbeiderklassen knuser den kapitalistiske staten og oppretter sosialismen blir det mulig å innføre virkelig demokrati. Da er det samfunnets flertall som har den økonomiske og politiske makta. Det er demokrati nettopp fordi arbeiderklassen har makta. Men fremdeles vil det være klasser og klassekamp. Derfor vil det også være et klassesdiktatur, det vil være et mindretall; — borgerskapet, som vil bli undertrykt av flertallet; — arbeiderklassen. Under sosialismen er demokrati en nødvendig forutsetning for å kunne utvikle det sosialistiske samfunnet. Det er for eksempel vanskelig å tenke seg en planøkonomi som fungerer uten at den bygger på en utstrakt samling av materiale fra folket, og uten at gjennomføringen har oppslutning. Under sosialismen er demokratiet også nært knytta til utviklingen av produktivkreftene. Skal folket kunne delta i samfunnsstyringen er det en forutsetning å endre på arbeidsdelingen som eksisterer i dag. Etter hvert som arbeidsfolk får frigjort krefter fra produksjonen blir muligheten for å videreutvikle folkestyret lagt. Først under kommunismen vil det ene menneskets underordning under det forsvinne. Menneskene vil venne seg til å følge de enkle spillereglene for samfunnsmessig samliv uten vold og underordning. Da vil behovet for en stat som skal sikre at mindretallet underordner seg flertallet forsvinne. Men vi må regne med at det demokratiske prinsippet, at mindretallet må bøye seg for flertallet, også vil ha sin funk-

sjon under kommunismen.

SOSIALISMEN KREVER EN NY STATSFORM

Sosialismen er et helt nytt samfunnssystem. Under sosialismen skal en klasse for første gang i historien bevisst omforme samfunnet og seg sjøl. Den politiske beslutningsprosessen skal ikke være et vedheng og en sandpåstrøer som under kapitalismen — men et aktivt lokomotiv. Den eneste måten å sikre at de helhetlige samfunnsinteressene blir ivaretatt over et lengre tidsrom, er gjennom en statsform som sikrer flertallet den reelle makta.

Statsformen under sosialismen må være demokratisk-sentralistisk. Sentralistisk — for å sikre den samfunnsmessige styringa av samfunnet, demokratisk — for å sikre at arbeiderklassen beholder makta over den sentrale ledelsen. Rød Ungdom erkjenner at det ikke er utforma noen ferdig modell for organiseringa av arbeiderklassens stat i et framtidig sosialistisk Norge. Studier av norsk virkelighet og videre diskusjoner kan bringe oss nærmere en slik modell. Men til syvende og sist vil former for statsorganisering og former for utøvelse av arbeidermakt utvikles i den konkrete kampen mot kapitalismen og for sosialismen. Detaljerte ferdige modeller vil uvilkårlig bli luftslott.

STATSFORM I NORGE

Men det er mulig å tenke seg en statsform som delvis er basert på en form for rådssystem. Representantene blir valgt gjennom indirekte valg, dvs. lavere organer velger representanter til høyere etc. En slik modell kan kombineres med valg til nasjonalforsamling gjennom hemmelige frie valg. Denne nasjonalforsamlinga utpeker regjeringa.

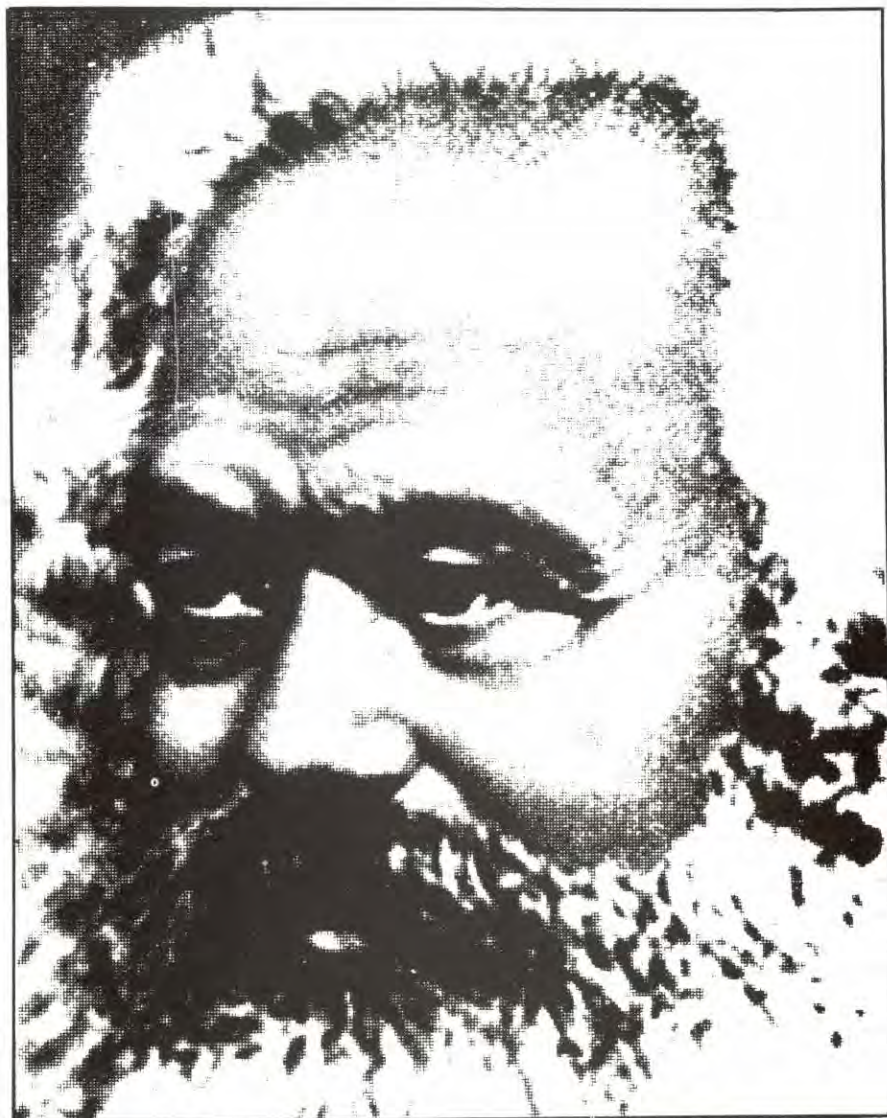
Det er viktig å sikre at representantene som blir valgt i det sosialistiske demokratiet, er oppstilt av dem som de skal representere. Representantene må stå direkte ansvarlige overfor dem som velger dem, og de må kunne trekkes tilbake hvis de ikke skjøtter oppgavene sine.

Men det er grunn til å understreke at ingen struktur i seg sjøl kan forhindre at det utvikler seg et nytt borgerskap som gjenoppretter den private styringa og utbyttinga. Det er den politikken som slår igjennom og utføres av makstrukturen som avgjør om de sosialistiske produksjonsforholda skal bestå og utvikle seg.

DEMOKRATISKE FRI- OG RETTIGHETER UNDER SOSIALISMEN

Rød Ungdom slår fast at vi vil kjempe for omfattende demokratiske fri- og rettigheter under sosialismen. Rød Ungdom tar avstand fra tendenser i den kommunistiske tradisjonen til å undervurdere betydninga av demokrati og demokratiske fri- og rettigheter.

Fri meningsutveksling, kamp mellom forskjellige politiske, ideologiske og vitenskapelige retninger er nødvendig for å utvikle en riktig politisk linje. Det nye vil alltid kjempe mot det gamle, og det som er riktig blir ikke alltid anerkjent av flertallet. Marxismen er kritisk i sitt vesen. Med ensret-

Karl Marx (1818—1883)

tinga forsvinner kritikken og dermed muligheten til å søke sannhet fra fakta.

Å forby meninger som oppfattes som borgerlige vil også svekke arbeiderklassens muligheter til å utøve sin makt. Hvis meninger som oppfattes som borgerlige forbys, vil det ha en smitteeffekt. Også arbeidere som har en annen mening enn den som for tiden propaganderes av maktapparatet, vil bli redde for å uttrykke seg.

Slike foranstaltninger kan derfor være en begrensning for arbeiderklassens mulighet til å bekjempe borgerskapet. I tidligere sosialistiske land har det vært en tendens til at avgjørelsesmyndigheten har ligget hos en utvalgt gruppe i spissen for stat og parti. Disse har definert hva som er borgerlige og proletære standpunkter. Rød Ungdom vil markere seg sterkt mot en slik oppfatning av arbeiderklassens statsmakt, proletariatets demokratiske diktatur. Sosialismen kan over tid ikke ledes av en liten utvalgt gruppe, og en statsmakts undertrykkelse av et mindretall er ikke samme som å undertrykke meninger som er anti-sosialistiske. Arbeiderklassen kan ikke diktere hva folk skal tenke, mene og tro. Rød Ungdom mener en slik praksis vil legge veien åpen for at det utvikles et nytt borgerskap innenfor stat og parti, som gjenoppretter den private styringa og utbyttinga. Arbeiderklassen vil bruke statsmakta til å sikre at de sosialistiske produksjonsforholda blir opprettholdt.

Rød Ungdom ser det som nyttig og i tråd med marxismen at kamper og interessekonflikter under sosialismen får en åpen og legal form. Uenigheter og konflikter vil det eksistere uansett. Alternativet er at denne kampen vil foregå under overflaten, som intriger, rettsforfølgelse og kupp.

Proletariatets diktatur er arbeiderklassens redskap for å hindre forsøk på å skru historias hjul tilbake. Dette innebærer at staten vil undertrykke borgerlige krefter som kjemper for å gjenopprette kapitalismen og på den måten avskaffe demokratiet for flertallet. Staten er således et redskap for å trygge eksistensen av sosialistiske produksjonsforhold. Dette innebærer ikke et samfunn prega av ensretting og meningsterror. Tvert imot er vi for levende meningsbrytning innafor vitenskapen, kultur og politikk. Ei slik åpen holdning, innafor rammene av de sosialistiske produksjonsforholda, må være rettesnoren for praktiseringa av demokratiske fri- og rettigheter under proletariatets diktatur.

Ut fra disse rammene ønsker Rød Ungdom at den sosialistiske staten skal garantere:

- full ytrings- og organisasjonsfrihet
- frie fagforeninger og streikerett
- fri politisk diskusjon og kamp. Forutsetninga for dette er at det er rett til å danne politiske organisasjoner og partier som står for forskjellig

syn

- statsledelse basert på frie valg. Folket må kunne velge mellom kandidater som representerer ulike politiske alternativer
- full rettssikkerhet, også for revolusjonens motstandere.

NU DAGES DET BRØDRE

- Har de virkelig tenkt å gi deres arbeidere andel i gevinsten, herr direktør?
- Ja, hvorfor ikke? Det har de ved Gud fortjent, nå da fabrikkene ikke lenger gir noe utbytte.

Rangvald Blix, Exlex 1919.

Sosialismen og partiet

Stem på liste 5. En fotomontasjeplakat for det tyske kommunistpartiet 1928, John Heartfield.

Et av stridsspørsmåla i sosialismediskusjonen har vært kommunistpartiets rolle under sosialismen. Rød Ungdoms syn er at et sterkt kommunistisk parti er en forutsetning for å styrte kapitalismen og en forutsetning for å utvikle sosialismen mot kommunismen.

UTBYTTINGA ER SKJULT

Under kapitalismen framtrer ikke utbyttinga åpent. Den blir tilslørt gjennom lønnsarbeidet og vareproduksjonen. Tilsynelatende er det slik at en selger arbeidet sitt og får tilbake en lønn som tilsvarer verdien av arbeidet. Og fordi det virker slik vil arbeiderklassen naturlig kjempe for en skikkelig pris for varen arbeidskraft. Med dette innser arbeiderklassen at den må slutte seg sammen og kjempe for sine interesser. Men det er ikke slik at arbeiderklassen selger arbeidet sitt — den selger arbeidskrafta. Og denne varen frambringer mer verdi enn den blir betalt for. Dersom arbeiderklassen skal kjempe mot dette må de kjempe mot hele det kapitalistiske systemet. Ikke bare begrense kampen til høyere lønninger innenfor det kapitalistiske systemet.

DEN REVOLUSJONÆRE INNSIKTEN SPRINGER IKKE OPP AV FABRIKKGOLVET

Men dette forholdet er skjult. Det kan bare avdekkes gjennom en vitenskapelig studium slik Marx gjorde det. En slik avdekking er ikke arbeiderklassen som helhet, uten videre, i stand til å gjøre. Dette kommer av underkuinga under arbeidsdelinga, at arbeidsoppgavene har blitt spaltet i håndens og åndens arbeid, i intellektuelt og manuelt arbeid. Denne arbeidsdelinga gjør at arbeiderne ikke er i stand til å få et fullstendig overblikk over produksjonsprosessen, og dermed heller ikke over sin egen situasjon. Den revolusjonære innsikt kan ikke komme fra det umiddelbare økonomiske feltet. Denne bevisstheten må komme utenfra.

KOMMUNISTISK PARTI — EN FORUTSETNING FOR SOSIALISMEN

Den organiserte krafta som kan tilføre denne bevisstheten er det kommunistiske partiet. En sentral oppgave for det kommunistiske partiet er å arbeide vitenskapelig med samfunnsmessige og politiske spørsmål. Dett er nødvendig for å trenge gjennom det som er tilslørt. Den marxistiske vitenskapen må utvikles i partiet (som også består av arbeidere) og formidles til arbeiderklassens flertall.

Dette er Rød Ungdoms begrunnelse for at et kommunistisk parti er en forutsetning for den sosialistiske revolusjonen. Men også oppbygginga av sosialismen er en vitenskapelig oppgave. Partiet vil representere den mest

framskredne helhetsforståelsen av de samfunnsmessige utviklingslovene. Å kjenne lovene og handle i samsvar med dem er en forutsetning for å utvikle samfunnet mot kommunismen. Uten oppslutning om en riktig kommunistisk linje og et kommunistisk parti vil denne oppgaven være umulig.

At partiet besitter en innsikt i de samfunnsmessige utviklingslovene betyr ikke at denne «vitenskapelige innsikten» kan presses gjennom på et hvert tidspunkt. Partiet må i sitt arbeid ta tilstrekkelig hensyn til massenes egne vurderinger og synspunkter. Hvis ikke arbeiderklassen selv har forståelse av hva som er nødvendig, kan den «nødvendige politikk» heller ikke gjennomføres.

REVOLUSJONÆR ENHETSFRONT

Rød Ungdom ser det ikke som usannsynlig at den sosialistiske revolusjonen blir gjennomført av flere forskjellige politiske krefter og partier. Spesielt den første fasen etter revolusjonen vil være vanskelig. Det gamle borgerskapet vil forsøke å ta tilbake makta og en imperialistisk omverden kan gjøre intervensjonsforsøk. Kampen vil i første rekke stå om hvordan revolusjonen skal ledes. Arbeiderklassen må være leda av et erfarent kommunistisk parti. Men kampen kan bli skjerpa, og det vil oppstå motsigelser innafor det kommunistiske partiet, det vil kunne danne seg nye partier og partier kan skifte karakter. Det kommunistiske partiets rolle vil derfor være avhengig av hvordan situasjonen har vært forut for revolusjonen og kampene under selve revolusjonen.

PARTIER — I SKJÆRINGSPUNKTET MELLOM SUBJEKTIVE OG OBJEKTIVE INTERESSER

Under kapitalismen kan én klasse være representert av flere forskjellige partier. I noen land mangler store klasser egner partier. Andre partier representerer sjikt og grupper innenfor en klasse. Årsaken til dette ligger i at det kan være forskjell mellom en klasses langsiktige objektive interesser, og hva store grupper innenfor en klasse sjøl oppfatter som sine interesser. Det samme forholdet gjelder kommunistiske partier. Det er ikke nok å ha et kommunistisk parti som formelt sett har et riktig langsiktig program. Skal det kommunistiske partiet ha stor oppslutning, og dermed kunne lede arbeiderklassen politisk, må partiet kombinere sin langsiktige strategi med en riktig analyse av mulighetene i den konkrete situasjonen. Partiet må i arbeiderklassens øyne vise seg nyttig i den konkrete kampen. Partiets politikk må utvikles i skjæringspunktet mellom de langsiktige måla og de kra-va som store befolkningsgrupper umiddelbart oppfatter som viktige.

En sosialistiske revolusjon er ikke mulig uten at det store flertallet av det arbeidende folket slutter opp om revolusjonen, som følge av misnøye med

det kapitalistiske systemet.

Når kommunistene får posisjoner i staten gjennom den sosialistiske revolusjonen og under utviklinga under sosialismen, vil disse representantene for arbeiderklassen ha en spesiell maktposisjon i det sosialistiske samfunnet. De vil bruke denne makta til å sikre at arbeiderklassen har den politiske og økonomiske makta i samfunnet. Det er avgjørende for utviklinga av samfunnet mot kommunismen, at det kommunistiske partiet og en riktig kommunistisk politikk sitter i ledelsen for staten og samfunnet. Rød Ungdom vil kjempe for at kommunistpartiet vinner stor oppslutning under sosialismen, slik at partiet kan spille en ledende rolle, og dermed oppnå disse maktposisjonene. Dess større oppslutning og betydning det kommunistiske partiet og en riktig kommunistisk politikk har, dess større muligheter vil eksistere for å utvikle sosialismen mot kommunismen.

Sosialismen vil representere en bevegelse fra kapitalismen til kommunisme. Om samfunnet utvikler seg i riktig retning avhenger av klassekampen. Det vil være en kamp mellom arbeiderklassen og borgerskapet om hvilken vei samfunnet skal ta. Kommunistpartiet må stå i spissen for arbeiderklassens kamp for sine kortsiktige og langsiktige interesser. Kampen for å utvikle samfunnet mot kommunismen, vil til syvende og sist være avhengig av hvilken linje som vinner oppslutning i det arbeidende folket.

Gjør mindretallet forsøk på kontrarevolusjon, for å frata flertallet den politiske og økonomiske makta og gjeninnføre utbyttinga, må kommunistene alliere seg med alle som vil forsvare sosialismen, og med alle midler hindre at kapitalismen blir gjenopprettet.

Rød Ungdom er gåt i mot grunnlovsfesta særrettigheter for et kommunistisk parti. Kommunistpartiet må respektere det sosialistiske demokratiet. Kommunistpartiet skal ikke diktere regjeringa og fastsette politikken når det er i strid med folkeviljen. Om kommunistpartiet ikke får støtte for å gjennomføre politikken sin må det gjøre kompromisser. Dersom det får flertallet mot seg, må det bøye seg, og ta politisk kamp for å vinne oppslutning, slik at politikken kan gjennomføres.

NKPs stiftelseskongress 4. november 1923

Oppsummering

REVOLUSJON?

— Nå, hvor langt har dere kommet med revolusjonen i Norge?

— Foreløpig slåss vi om hvordan den skal staves.

Ragnvald Blix, *Exlex* 1919.

Sosialismens oppgave er å løse motsigelsen mellom produksjonens private og samfunnsmessige karakter. Målet er å skape et kommunistisk samfunn der menneskene i fellesskap styrer produksjonen etter sine behov.

Parallelt med utviklinga av produktivkreftene må produksjonforholda kontinuerlig revolusjoneres. Individuelle og private interesser må underordnes kollektivets og helhetens interesser. Dette kan bare skje gjennom politisk kamp og mobilisering der det arbeidende folkets innsikt, kunnskapsnivå og politiske bevissthet utvikles. Denne kampen vil komme til uttrykk i klassekampen mellom borgerskapet og proletariatet under sosialismen.

Hovedfaren for kontrarevolusjonen kommer fra at det utvikler seg et nytt borgerskap innenfor byråkratiet som er nødvendig for å styre samfunnet. Denne nye herskende klassen kan gjenopprette utbyttinga ved å gjøre produksjonsmidla til sin egen eiendom. Grunnlaget for at byråkratiet gjenoppretter utbyttinga blir først opphevd når menneskene styrer seg sjøl uten innblanding av profesjonelle byråkrater.

Så lenge samfunnet er sosialistisk, og styres av representanter, er det avgjørende hvilke bånd disse representantene har til arbeiderklassen og folket. Det er avgjørende å utvikle et demokratisk grunnlag for den sentrale maktstrukturen og utvikle demokratiet innafor det kommunistiske partiet og i staten.

Det er nødvendig, spesielt i den første fasen av sosialismen, å forsvare arbeiderklassens og folkets demokratiske fri- og rettigheter. Det er nødvendig for den kommunistiske bevegelsen å forsvare mange av de borgerlige-demokratiske rettighetene som historisk sett oppstod ved kapitalismens gjennombrudd.

Fordi sosialismen er en vitenskapelig oppgave er det en avgjørende forutsetning for å utvikle sosialismen mot kommunismen at det finnes et sterkt kommunistisk parti med stor oppslutning.

AVSLUTNING

Kapitalismen er inne i en dyptgående og langvarig krise. Behovet for en samfunnsmessig styring av produktivkreftene og jordas ressurser er større enn noensinne. Men i den kapitalistiske krisa ligger også muligheten for et nytt byråkrat-kapitalistisk samfunnssystem eller den åpne fascismen. Det er derfor den kommunistiske bevegelsens oppgave å knytte kampen mot kapitalismen og virkningene av krisa, sammen med kampen for sosialismen. Gjennom en teoretisk og ideologisk opprydding vil sosialismen bli et attraktivt og slagkraftig alternativ for den norske arbeiderklassen og den norske ungdommen. Gjennom ytterligere studier og forskning i erfaringer fra de sosialistiske land, og en videre avklaring av de teoretiske og praktis-

ke problemene knytta til overgangssamfunnet, er mulighetene for dette store. Spesielt må den kommunistiske bevegelsens grep om den politiske økonomien og den nåværende utviklinga av kapitalismen utdypes. Bare på den måten vil kampen for sosialismen kunne knyttes sammen med kampen mot kapitalismen i dag. Men vi må også anerkjenne at det er gjort store feil i sosialismens og marxismens navn. Den kommunistiske bevegelsen har bl.a. undervurdert betydninga av demokrati og demokratiske rettigheter. Den kommunistiske bevegelsen må i praksis vise at det er vi som står for den virkelige veien til sosialismen, — i opposisjon til både reformismen og Moskva-revisjonismen.

RØD ★ UNGDOM